

РЕЦЕНЗИЯ

относно конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“, обявен в ДВ бр. 99 от 21.11.2025 г. с единствен кандидат **доц. д-р Ваня Кръстева Георгиева** от Аграрен университет – Пловдив

Рецензент: проф. д-р Бисер Йорданов Кръстев, Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“, назначен за член на научното жури със заповед № РД 16-130/26.01.2026 г. на Ректора на Аграрен университет - Пловдив.

1. Биографични данни за кандидата

Доц. д-р Ваня Кръстева Георгиева е родена на 07.11.1974 г. в гр. Елхово. През 1992 г. завършва Техникум по икономика в гр. Ямбол, а през 1997 г. завършва висшето си образование в СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов, където придобива ОКС „Магистър“ по специалност „Счетоводство и контрол“, специализация „Организация на отчетността в търговските дружества“. На 24.07.2014 г. защитава успешно дисертационен труд на тема: „Отчетно-калкулативни аспекти на услугите от машинно-тракторния парк в земеделието“ и придобива ОНС „доктор“ по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“ в същото висше училище.

От 1 декември 1999 г. работи като асистент във Факултета по икономика към Аграрния университет – Пловдив. През 2006 г. заема академичната длъжност „главен асистент“, а от 13.07.2016 г. е назначена за „доцент“ в същия университет. Започнала е своята професионална дейност като счетоводител в „ХЕС“ АД – Ямбол, а от декември 1998 г. до ноември 1999 г. е заема длъжността „главен счетоводител“ в „Профил М“ ООД – Ямбол.

2. Общо описание на представените материали

В конкурса за „професор“ доц. д-р Ваня Георгиева участва с обща продукция от **28 труда**, групирани по следния начин:

1. Хабилитационен труд (монография) – 1 брой;
2. Научни публикации в издания, реферирани и индексирани в Scopus – 10 броя;
3. Научни публикации в издания, реферирани и индексирани в Web of Science – 8 броя;
4. Научни публикации в нереперирани издания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове – 6 броя;

5. Публикувани учебници и учебни пособия - 3 броя.

Монографията, учебника и учебните пособия са публикувани на български език. От останалите научни публикации 4 броя са публикувани на български език и 20 броя – на английски език. Кандидатът за заемане на академичната длъжност „професор“ е самостоятелен автор на монографията, на 1 университетски учебник, както и на 7 броя от останалите научни публикации. Той е публикувал 19 броя от научните си публикации в съавторство. Прави много добро впечатление, че в 9 от публикациите в съавторство участникът в конкурса е първи автор, в 8 от тях е втори автор и в останалите 2 – трети автор.

Количеството и качеството на научната продукция на доц. д-р Ваня Георгиева съответства напълно на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“. Не открих плагиатство в представените от нея научни публикации. Спазени са изцяло изискванията на Глава трета, Раздел IV от Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Аграрен университет – Пловдив. Участникът в конкурса е представил справка-декларация, от която е видно, че превишава трикратно минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за професионално направление 3.8. Икономика. При минимално изискуеми 550 точки той е отчел общо 1746,66 точки (50 точки по група показатели „А“ поради успешно защитен дисертационен труд, 100 точки по група показатели „В“ поради наличие на хабилитационен труд, 391,66 точки от други публикации по група показатели „Г“, 1065 точки от цитирания по група показатели „Д“ и 140 точки по група показатели „Е“.

3. Научноизследователска дейност на кандидата

Основните направления в научноизследователската дейност на доц. д-р Ваня Георгиева са следните:

- Теоретико-методологични аспекти на отчитането на екологичните разходи в корпоративния сектор;
- Особености на данъчното облагане в аграрния сектор;
- Проблеми на управлението на отпадъците;
- Икономика на земеделските стопанства;
- Анализ на политиките за намаляване на въглеродните емисиите;
- Прилагане на методите на регресионния и корелационния анализ при изследване на различни икономически зависимости;
- Отчитане на трудовите възнаграждения и осигуровките.

Доц. д-р Ваня Георгиева е работила по следните научни проекти:

- „Устойчиви финансови модели за екологично селско стопанство“ – като ръководител;
- „Икономически инструменти за кръгова икономика в селските райони: синергия между земеделие, туризъм и зелени данъчни политики“ – като участник.

Може да се обобщи, че научноизследователската дейност на кандидата за заемане на академичната длъжност „професор“ е успешна. Той е участвал в различни научни конференции, на които е изнасял свои авторови доклади. За

неговите качества като учен свидетелстват и изготвените рецензии на научни статии, публикувани в 9 национални и международни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

4. Преподавателска дейност на кандидата

От удостоверение за учебната натовареност на кандидата се установява, че през последните пет учебни години той е имал общо 3751,7 учебни часа аудиторна и извънаудиторна заетост в лекции и упражнения на студенти, обучавани в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“. Общият брой на разработените учебни програми и лекционни курсове е 15, от които 5 в ОКС „Бакалавър“ и 10 в ОКС „Магистър“. Доц. д-р Ваня Георгиева е ключов преподавател в магистърска програма „Финансов мениджмънт и счетоводство“. В нея тя води дисциплините: „Теория на счетоводството“, „Корпоративно счетоводство“, „Счетоводна политика и финансови отчети“, „Счетоводни информационни системи“ и „Социално и здравно осигуряване“. Била е научен ръководител на трима успешно защитили докторанти, както и на 56 дипломанти. В този смисъл ролята ѝ за успешното обучение на студенти и докторанти е изключително значима.

Преподавателският стаж на участника в конкурса, придобит в Аграрния университет – Пловдив към 31.12.2025 г., е 26 години и 1 месец.

5. Значимост на получените резултати

Кандидатът за заемане на академичната длъжност „професор“ е представил списък на цитиранията на негови публикации от други автори. Общият брой на цитиранията е 90, като 29 от тях са направени от български автори, а 61 – от чуждестранни автори. Една от публикациите е цитирана 23 пъти, две – по 5 пъти, други две – по 4 пъти, две – по 3 пъти, две – по 2 пъти и 4 публикации – по 1 път в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни. Една от публикациите е цитирана 3 пъти, друга – 2 пъти и 6 публикации – по 1 път в монографии и колективни томове с научно рецензиране. Друга от тях е цитирана 8 пъти, една – 3 пъти, 2 – по два пъти и 7 публикации са цитирани по 1 път в нереперирани списания с научно рецензиране.

Следва да се отбележи, че 18 от научните публикации на кандидата са публикувани в 8 престижни списания, индексирани в Scopus и Web of Science. Той членува в две професионални организации – Институт на професионалните счетоводители в България и Асоциация на счетоводителите и счетоводните предприятия в България.

6. Значимост на приносите за науката и практиката

В справката за научните приноси в научните публикации и трудове на участващия в конкурса кандидат те са обособени на приноси, произтичащи от монографията и на приноси, произтичащи от другите научни публикации. От друга страна научните приноси на кандидата за заемането на академичната длъжност „професор“ могат да се обособят в три основни групи: научно-теоретични, методологични и научно-приложни.

Към **научно-теоретичните приноси** могат да се причислят следните:

1. Извършен е задълбочен литературен обзор на съществуващите дефиниции, класификации и методи за оценка на екологичните разходи;
2. Извършено е концептуално разграничение между екологичните и традиционни бизнес разходи, като са изяснени теоретичните основания за отделно аналитично проследяване на екологичните разходи и въвеждане на счетоводна логика, която отчита времевия хоризонт, риска и връзката между екологичните действия и финансовите резултати;
3. Предложена е многостепенна класификация на екологичните разходи, разработена като теоретичен модел, който ги групира по няколко критерия: по дейност, по икономически елемент и по област на околната среда;
4. Представен е задълбочен анализ на международните стандарти и рамки за екологична отчетност, като са оценени техните предимства и ограничения;
5. Обоснована е необходимостта екологичните данъци да се разглеждат като източник на екологично обусловени разходи с отражение върху себестойността, финансовия резултат и управленския анализ на предприятията, което изисква по-прецизно аналитично отчитане и контрол на данъчните плащания;
6. Разработени са специфични политики за устойчиво управление на отпадъците, адаптирани към социално-икономическия контекст, като по този начин се подкрепя по-реалистичното бюджетиране и управленски анализ на разходите по места;
7. Открити са отчетливи количествени взаимовръзки между размера на екологичните инвестиции, икономическия растеж и равнището на емисиите в рамките на ЕС, като е доказано значението на екологичните разходи като фактор за ограничаване на емисиите;
8. Проучено е счетоводното отчитане на различните форми на финансиране в дейността на браншовите организации, като са открити специфични особености при отчетността на стопанска и нестопанска дейност;
9. Разкрита е причинно-следствена връзка между особеностите на аграрния сектор и необходимостта от прилагане на облекчен данъчен режим за земеделските стопани, като са очертани възможности за оптимизиране на данъчното третиране и намаляване на административната тежест чрез опростени режими;
10. Представен е научно обоснован алгоритъм за формиране и анализ на трудовите възнаграждения, който позволява по-точно измерване, съпоставимост и анализ на разходите за труд в земеделските стопанства.

Основните **методологични приноси** на кандидата са следните:

1. Приложен е интегриран изследователски подход, който комбинира теоретичен анализ и синтез на научната литература, сравнителен и критичен преглед на стандарти и регулаторни рамки, исторически метод и обобщаваща интерпретация на концепции и практики;
2. Поставяне на екологичните разходи в контекста на по-широки концепции за корпоративна отчетност (вкл. интегрирана отчетност), което позволява те да

- бъдат анализирани както във финансов, така и в нефинансов аспект;
3. Разработена е комплексна методология за изследване и оценка на ефективността на данъчните субсидии, базирана на индуктивен и дедуктивен подход, както и на сравнителен анализ, като е създадена рамка за систематично сравнение на алтернативни политики за подпомагане;
 4. Разработена е методология за изследване на връзката между икономическите показатели и битовите отпадъци, базирана на множествен регресионен анализ, която позволява количествено измерване на влиянието на социално-икономически фактори върху генерираните отпадъци;
 5. Разработена е цялостна методология, включваща корелационен и регресионен анализ за оценка на въздействието на екологични разходи и икономически растеж върху емисиите, което осигурява количествена основа за анализ на „зеления“ растеж в ЕС;
 6. Разработен е комплексен методичен подход, включващ панелна регресия с фиксирани ефекти и множествен регресионен анализ за оценка на влиянието на собствена и арендувана земя върху доходността, като е осигурена методична основа за сравнимо количествено измерване на ефектите;
 7. Формулирана е методология за анализ на ефективността на различните бази за начисляване на таксата за битови отпадъци, която позволява количествена и сравнителна оценка на резултатите.

Научно-приложните приноси могат да се обособят в следните направления:

1. Предлага е разработването на вътрешни правила за отчетна класификация и управленско наблюдение на екологичните разходи, което повишава прозрачността и управляемостта им;
2. Предложени са препоръки за премахване на намалени ДДС ставки и въвеждане на специфичен данък по екологични критерии, като инструмент за по-целенасочено въздействие върху потреблението;
3. Очертани са добри европейски практики за разделно събиране, рециклиране и компостиране, насочени към намаляване на разходите за депониране и повишаване ефективността на системата;
4. Представени са решения за стратегическо финансово планиране на стопанствата, включително във връзка със структурата на земята и доходността;
5. Установено е, че между икономическия размер на земеделските стопанства и постигнатите от тях финансови резултати съществува нелинейна зависимост, което има значение за финансово-счетоводния анализ на устойчивостта при различни размерни групи;
6. Формулирани са насоки за усъвършенстване на данъчната политика към юридически лица в земеделието;
7. Доказана е съществена роля на субсидиите за повишаване на доходите на българските земеделски стопанства, като е показано отражението им

върху финансовите резултати и устойчивостта на стопанствата.

Посочените приноси и научни постижения са лично дело на кандидата. Чрез тях той допринася за развитието на счетоводната теория и практика в страната и чужбина.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към кандидата. Препоръчвам му в бъдеще да продължи да популяризира изследванията си в избраната от него научна област, като засили участието си в национални и международни научни форуми и продължи да публикува част от тях в реферирани и индексирани издания, включени в световноизвестни бази данни с научна информация, като Scopus, Web of Science и др.

8. Лични впечатления и становище на рецензента

Не познавам лично кандидата, но от представените от доц. д-р Ваня Георгиева материали по конкурса останах с отлични впечатления от нейната професионална, преподавателска и научноизследователска дейност.

9. Заключение

Въз основа на направения анализ на преподавателската, научната и научно-приложната дейност на доц. д-р Ваня Георгиева считам, че тя отговаря напълно на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав на Аграрния университет.

Имайки предвид гореизложеното, давам своята **положителна оценка на участника в конкурса**, като предлагам на членовете на почитаемото научно жури да гласуват **за заемането на академичната длъжност „професор“ от доц. д-р Ваня Кръстева Георгиева** в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“. Препоръчвам на Факултетния съвет към Факултета по икономика към Аграрния университет да избере доц. д-р Ваня Кръстева Георгиева за „професор“ за нуждите на катедра „Икономика“.

Дата: 12.02.2026 г.
гр. Пловдив

Изготвил рецензията:.....

(проф. д-р Бисер Кръстев)